 <p>Riksantikvaren Postboks 8196 Dep. 0034 Oslo</p> <p>Besøksadresse: Dronningensgt. 13</p> <p>Internett: www.ra.no</p>		Statusrapport 2010	
		Prosjekttittel <i>Riksantikvarens ruinprosjekt</i>	
		Prosjektbeskrivelse Generelt (prosjekt mål): Bevaring, tilrettelegging for publikum, skjøtsel og pleie av områdene rundt ruinene samt overvåking og langsiktig vedlikehold. De 12–15 største anleggene vil bli prioritert, samt ruiner som engasjerer lokalmiljøet sterkt. (St.meld. nr. 16 (2004-2005), side 28.	
		Organisasjon En prosjektgruppe bestående av representanter fra Utviklingsavdelingen og Kulturminneavdelingen. Det samarbeides med I-avdelingen om informasjonstiltak. Mål for arbeidet (delmål, tiltak) i 2010: <ol style="list-style-type: none"> 1. Konservering og skjøtsel: Tilstandsanalyse, konservering og skjøtsel av utvalgte ruinanlegg. 2. FOU og dokumentasjon: Material- og funnanalyser, fotogrammetri og fotodokumentasjon. 3. Informasjon og formidling: Faktaark, utvikling av nettsidene og ulike informasjonstiltak. 4. Reiser og kompetanseutvikling: Deltakelse på kurs i ruinkonservering, seminar for eiere og forvaltere, deltakelse på Nordisk ruinseminar, møter og befaringer. 	
		Går til Miljøverndepartementet	
Arkivkode	351.3	Utførende enhet Riksantikvaren, Utviklingsavdelingen, Konserveringsseksjonen	
Elektronisk filnavn		Prosjektleder Inger-Marie Aicher Olsrud	Dato 13.10.2011
Prosjektnr 27230003	Periode: 2010	Godkjent av Seksjonssjef Harald Ibenholt	

Del I Fremdrift, organisasjon og økonomi

2010 var femte år i Ruinprosjektet. Vi har opparbeidet gode rutiner for samarbeid med lokale aktører og fagmiljøet på nasjonalt og dels også internasjonalt plan.

Budsjettet for 2010 var på 12 500 000 kr inklusive deler av tiltakspakken fra 2009. Budsjettet ga ikke rom for igangsetting av større tiltak ut over planlagte aktiviteter, men ga mulighet til å fortsette planlagt konservering og til å opprettholde og videreutvikle kompetanse og dokumentasjon.

Det vises for øvrig til mer utfyllende rapporter for de enkelte anleggene. Disse kan fås ved henvendelse til Riksantikvaren.

Prosjektgruppen

Inger-Marie Aicher Olsrud, prosjektleder

Harald Ibenholt, seksjonssjef

Karin Axelsen

Jens Rytter

Hulda Brastad Bernhardt (perm)

Økonomi

Det er betalt ut 12 713 974 inklusive tiltaksmidler¹ på Ruinprosjektet i 2010.

1. Konservering og skjøtsel	11 628 122
2. Forskning og utvikling	492 969
3. Informasjon og formidling	380 004
4. Reiser, kurs og diverse	212 879
	<hr/>
	12 713 974

Del II Arbeidet i prosjektet

Konservering og skjøtsel

Nes kirkeruin, Nes, Akershus

Nes kirkeruin er ferdig konserverert, og området omkring er oppgradert.

Arkeologiske undersøkelser i forbindelse med flytting av parkeringsplassen har gitt funn av blant annet tømmerkonstruksjoner fra 1300-tallet.

Foto: Arve Kjersheim©Riksantikvaren

Bispeborgen, Hamar, Hedmark

Konservering av sørfløyen, tilstandsanalyse av rommet nord for tårnet og klimaforbedring samt sikring/tilrettelegging av Kannikenes gårder.

Foto: imo©Riksantikvaren

¹ 1 330 000 til St Nikolas kirkeruin fra 2009 betalt ut i 2010.

Erkebispegården, Bergen, Hordaland

Forberedende arbeider før konservering av ruinen under Nykirken. Riksantikvarens midler er brukt til antikvarisk overvåking og oppfølging i forbindelse med tetting av terrassen over ruinen.

Foto: imo©Riksantikvaren

Halsnøy kloster, Kvinnherad, Hordaland

Konservering av kirkens SØ-hjørne og deler av rom V4. Forberedende arbeider i sørfløyen.

Opprensning og arkeologiske undersøkelser av portrommet og deler av korsgangen.

Oppstart av arbeid med landskapsplan.

Foto: Regin Meyer©NIKU

Lyse kloster, Os, Hordaland

Det er bestilt tilstandsanalyse fra Byantikvaren i Bergen, planlagt utført i 2011.

Det er levert utkast til nye vernebygg over gravene i sakristiet. Dette beror inntil videre i påvente av at konserveringen av dette rommet er ferdig.

Foto: imo©Riksantikvaren

Katarinahospitalet, Bergen, Hordaland

Avdekking og konservering av murverk som ikke ble omfattet av konserveringsarbeidene i 2005. Arbeidet omfatter to brønner og en gjerdemur.

Foto: imo©Riksantikvaren

Tautra klosterruin, Frosta, Nord-Trøndelag

Fortsatt konservering av klosterruinen. Ruinen og området rundt er mye brukt til forskjellige arrangementer. Arkeologiske undersøkelser i forbindelse med gravearbeider i tilknytning til bygningene på gården er utført i regi av Sør-Trøndelag fylkeskommune.

Foto: imo©Riksantikvaren

Steinvikholm slottsruin, Stjørdal, Nord-Trøndelag

Oppstart konservering av indre murverk. Videre arbeid med landskapsplan.

Foto: Håvard Christiansen©Riksantikvaren

Munkeby klosterruin, Levanger, Nord-Trøndelag

Omfattende konserveringsarbeider fortsetter.

Godt samarbeid med kommunen og grunneier om vegetasjonsskjøtsel.

Foto: imo©Riksantikvaren

Mo kirkeruin, Vestre Slidre, Oppland

Fortsatt konservering av koret med hovedvekt på NØ hjørne, alteret og nordvegg.

Oppstart av arbeidet med plan for tilgjengelighet og formidling (landskapsplan).

Planer for drenering med kum og pumpe beror.

Foto: Arne Thor Thorsson©Slidre bygg

Selje kloster og helgenanlegg, Selje, Sogn og Fjordane

Videre konservering i klosterets vestfløy, sakristiet og tårnet.

Det er satt inn vinduer i tårnet (slutført januar 2011)

Arkeologiske undersøkelser og forberedelse til utbedring av sti og trapp opp til helgenanlegget og Sunnivahola.

Foto: imo©Riksantikvaren

Auduns borg, Jølster, Sogn og Fjordane

Georadarundersøkelser av området på og omkring Auduns borg. Feltarbeidet ble utført av NIKU og er gjort i samarbeid med Sogn og Fjordane fylkeskommune.

Foto: imo©Riksantikvaren

Reins kloster, Rissa, Sør-Trøndelag

Konserveringsarbeidet er mer omfattende enn forutsatt. Spesielt har arbeidet med sørportalen i kirken vært krevende. Belønningen har vært økt kunnskap om konstruksjonen og funn av et til nå ukjent gulv/rom i andre høyden i kirken.

Foto: imo©Riksantikvaren

Sverresborg, Trondheim, Sør-Trøndelag

Fortsatt konservering av ruinen. Anlegget er omfattende i størrelse og med ulike konstruksjoner/teknikker for de forskjellige bygningsdelene.

Foto: Geir Magnussen

Holla kirkeruin, Nome, Telemark

Oppstart konservering sommeren 2010. Arbeidet med utmeisling av fuger er nesten ferdig, og det er utført undersøkelser i forkant av ny fundamentering under NV og SV hjørne.

Foto: imo©Riksantikvaren

Olavskirken, Tønsberg, Vestfold

Kirkeruinen ble ferdig konserverert i 2009, og i 2010 ble det lagt toppdekke av Bentonitt og sedum.

Det er igangsatt arbeid med oppgradering av området omkring ruinen.

Foto: imo©Riksantikvaren

Kongsgården, Tønsberg, Vestfold

Forberedelse til konservering og oppgradering av området omkring ruinen.

Det er planlagt oppstart av konserveringsarbeidene i 2011.

Foto: imo©Riksantikvaren

Værne kloster, Rygge, Østfold

Konservering av murverk ble avsluttet i 2009. I 2010 ble det lagt grusdekke inne i ruinen og bentonit og torv/gress på murene.

Vernetaket ble tatt ned.

Det er foretatt befaringer og møter for sikring av grunnen i området sør for ruinen der det er tegn på at grunnen svikter.

Foto: imo©Riksantikvaren

St Nikolas kirkeruin, Sarpsborg, Østfold

Ruinen ble ferdig konservert i 2009, og det ble utført større arbeider med tilrettelegging (universell utforming) av området omkring ruinen. Dette markert med offisiell åpning v/riksantikvare Jørn Holme 15. juni 2010.

I 2010 ble det utført skjøtsel av murverket, og det er gjort forberedelser til konservering av apsiden.

Foto: imo©Riksantikvaren

Olavsklosteret, Oslo

Konserveringen av klosteranlegget er inne i avslutningsfasen, og det er planlagt offisiell åpning i 2011.

Foto: imo©Riksantikvaren

Forskning og utvikling

Fotogrammetri

Det er utført datainnsamling (feltarbeid) på deler av Bispeborgen på Domkirkeodden i Hamar, Kongsgården og Mariakirken i Oslo, Reins kloster og Steinvikholm. Fullstendig dokumentasjon av anlegg registrert i felt i 2009 er levert Riksantikvaren.

Illustrasjon: PAST©Riksantikvaren

Sikring Værne kloster

Forundersøkelser i forbindelse med planlagt sikring av grunnen i hagegangen sør for klosterruinen.

Foto: Regin Meyer©NIKU

Analyser

Det er utført diverse analyser av beinmateriale, mørtel og telg, og det er gjennomført en større undersøkelse av ruinfragmenter i Rogaland.

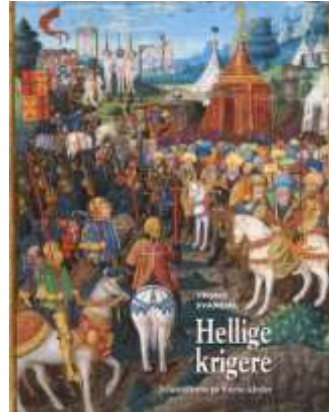

Foto: Arkeologisk Museum UIS

Informasjon og formidling

Bok

Riksantikvaren/Ruinprosjektet har gitt støtte til boken *Hellige krigere* om Johannittene på Værne kloster. Boken er skrevet av Trond Svandal og utgitt av Valdisholm forlag.

Fotodokumentasjon

Fotodokumentasjon av ruinanlegg som er ferdig konservert. I 2010 er Nes kirkeruin i Akershus, Vinkjelleren i Bergen og Værne kloster i Rygge fotografert av ark-foto.

Foto: ark-foto

Digital formidling av Bergen

Riksantikvarens ruinprosjekt har vært med i et samarbeidsprosjekt i regi av byantikvaren i Bergen om digital formidling / animasjon av Bergen1350.

Illustrasjon: Arkikon AS

Reiser, kurs, diverse

I november ble det arrangert seminar for eiere og forvaltere av middelalderruiner. Seminaret var i Stjørdal og foruten foredrag og diskusjoner var det befaringer til ruiner i området. Blant annet besøkte vi Tautra klosterruin i Rissa.

Foto: imo©Riksantikvaren

Oslo, 13. oktober 2011

Inger-Marie Aicher Olsrud, prosjektleder